

Kritik mot Vård- och omsorgsnämnden i Åmåls kommun för brister i hanteringen av en fråga om omedelbart omhändertagande enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU

Beslutet i korthet: I beslutet riktar JO kritik mot Vård- och omsorgsnämnden i Åmåls kommun för att nämnden försummade att ansöka hos förvaltningsrätten om att två barn skulle beredas vård enligt LVU inom den frist som anges i 8 § LVU, dvs. inom fyra veckor från den dag då nämnden verkställde besluten om omedelbart omhändertagande av barnen.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA på Vård- och omsorgsnämnden i Åmåls kommun för bl.a. brister i handläggningen i ärenden som rörde barnen BB och CC. AA uppgav bl.a. att nämnden hade missat att skicka in handlingar om LVU och att utredningen lades ned och gjordes om.

Utredning

En föredragande hos JO hämtade in journalanteckningar som gällde barnen BB och CC. Av journalanteckningarna kom bl.a. följande fram:

Vård- och omsorgsnämnden beslutade den 6 juli 2015 att omedelbart omhänderta barnen BB och CC med stöd av 6 § LVU. Besluten verkställdes samma dag. Besluten underställdes förvaltningsrätten, som den 10 juli 2015 fastställde nämndens beslut. Den 4 augusti 2015 uppmärksammade förvaltningsrätten nämnden på att en ansökan om vård av barnen inte hade gjorts inom den tid som anges i 8 § LVU och att de omedelbara omhändertagandena därför hade upphört. Nämndens ordförande fattade samma dag nya beslut om att omedelbart omhänderta barnen. Besluten underställdes förvaltningsrätten och en ansökan om att barnen skulle beredas vård enligt LVU lämnades in till domstolen. I en dom den 19 augusti 2015 beslutade förvaltningsrätten i Göteborg att barnen BB och CC skulle beredas vård med stöd av LVU.

JO begärde att nämnden skulle yttra sig över det som hade kommit fram om att nämnden inte inom den frist som anges i 8 § LVU hade ansökt om att barnen skulle beredas vård enligt LVU.

I ett yttrande anförde nämnden bl.a. följande:

Yttrande

Vård- och omsorgsnämnden i Åmåls kommun fattade ett ordförandebeslut om omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU, av BB. Beslutet fastställdes av Förvaltningsrätten 150710. Diskussioner fördes från vilket datum de fyra veckorna skulle räknas och man kom fram till, genom att tolka lagstiftningen, att det var från FR:s fastställelse man skulle räkna och inte ordförandebeslutet, ett extra AU planerades till 150804, då AU hade sin planerade beredning. Samma dag, 150804, fick Vård- och omsorgsnämnden i Åmål, beslut från FR att det omedelbara omhändertagandet enligt 6 § LVU, upphört då de fyra veckorna löpt ut. Ett nytt beslut om omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU fattades av ordförande samma dag, för att inte riskera BB.

Vi har nu i efterhand också följt rättsfall på Info Soc, där fler kommuner haft svårt att tolka från vilken dag en verkställighet av ett LVU-beslut ska räknas och också läst att JO kan se att det är svårtolkat.

Vård- och omsorgsnämndens tjänstemän har tagit till sig att ansökan till FR om vård enligt LVU gjorts för sent men välkomnar ett förtydligande i lagstiftningen hur verkställighetstid ska tolkas.

Nämnden lämnade ett identiskt yttrande i ärendet om barnet CC.

AA fick tillfälle att kommentera remissvaret.

Rättslig reglering

Insatser inom socialtjänsten för barn och ungdomar ska göras i samförstånd med den unge och hans eller hennes vårdnadshavare enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2001:453). Barn och ungdomar kan under vissa förutsättningar beredas vård utan samtycke med stöd av LVU.

Beslut om vård med stöd av LVU meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden (4 § LVU). Socialnämnden får besluta att den som är under 20 år omedelbart ska omhändertas, om det är sannolikt att den unge behöver beredas vård med stöd av LVU och rättsens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller till att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras (6 § LVU).

Ett beslut om omedelbart omhändertagande ska underställas förvaltningsrätten inom en vecka från den dag då beslutet fattades (7 § LVU). Om förvaltningsrätten fastställer ett beslut om omedelbart omhändertagande, ska nämnden inom fyra veckor från den dag då omhändertagandet verkställdes ansöka hos förvaltningsrätten om att den unge ska beredas vård med stöd av LVU. Förvaltningsrätten får medge en förlängning av denna tid, om ytterligare utredning eller någon annan särskild omständighet gör det nödvändigt (8 § LVU). Ett omedelbart omhändertagande upphör om ansökan om vård inte

har gjorts inom den tid som anges i 8 § och det inte heller har begärts en förlängning av tiden (9 § LVU). Tiden räknas från dagen för det faktiska omhändertagandet och inte från beslutsdagen. Bestämmelsen syftar till att stärka rättssäkerheten i förfarandet och den ställer ett absolut krav på att nämnden iakttar tidsfristen. Om ett omhändertagande har upphört till följd av att en ansökan om vård inte har lämnats in i rätt tid, får nämnden inte fatta ett nytt beslut om omhändertagande på samma grunder som motiverade det tidigare beslutet (prop. 1979/80:1 Del A s. 592).

Bedömning

Vård- och omsorgsnämndens beslut om omedelbart omhändertagande av barnen BB och CC verkställdes den 6 juli 2015. Nämnden skulle därmed ha lämnat in en ansökan om vård till förvaltningsrätten senast den 3 augusti 2015.

Anledningen till att en ansökan om vård inte gjordes i rätt tid var att fristen i 8 § LVU hade tolkats som att den skulle räknas från det datum då förvaltningsrätten hade fastställt nämndens beslut om omedelbart omhändertagande, dvs. den 10 juli 2015. Orsaken till försummelsen har alltså bestått i okunskap om hur bestämmelsen ska tillämpas. Det inträffade är allvarligt eftersom ett beslut om omedelbart omhändertagande upphör när en nämnd försummar att ansöka om vård i rätt tid och ett nytt beslut i frågan i princip endast kan fattas om det har tillkommit nya omständigheter. För försummelsen förtjänar nämnden kritik.

När det gäller handläggningen av ärendet efter det att tjänstemännen hade uppmärksammats på att de omedelbara omhändertagandena av barnen hade upphört vill jag peka på nämndens möjlighet att, i stället för att fatta ett nytt beslut om omedelbart omhändertagande, omgående lämna in en ansökan om vård till förvaltningsrätten och begära att rätten fattar ett beslut om omedelbart omhändertagande (se bl.a. JO:s uttalanden i JO 2007/08 s. 335, dnr 1216-2006 och JO 2013/14 s. 427, dnr 1886-2012).

Det pågår för närvarande en översyn av LVU. I ett yttrande över betänkandet Barns och ungas rätt vid tvångsvård – Förslag till ny LVU (SOU 2015:71) har JO uppmärksammat lagstiftaren på att JO under flera år har noterat fall där socialnämnden av okunskap, slarv eller rena misstag har försummat att iaktta tidsfristerna och att det kan finnas skäl att överväga behov av att förtydliga lagstiftningen i dessa avseenden (se JO:s yttrande i ärende med dnr R 107-2015 s. 34).

Under ärendets handläggning har det kommit fram att AA även har vänt sig till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) med sitt klagomål. IVO fattade beslut i ärendet den 7 april 2016 (dnr 8.2-38351/2015-10). Jag har tagit del av beslutet. Det som AA har uppgett i övrigt ger därför inte anledning till någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.